

1

בתי המשפט

בר"ע 852/09		בית המשפט המחוזי בירושלים	
06/05/2009		כב' השופט יצחק ענבר	בפני:

בעניין:

המבקשת

ע"י עו"ד יאיר מאק

נגד

המשיבים

1. אברהם עיזאת
 2. המגן חברה לביטוח בע"מ
 3. אבנר איגוד ביטוח נפגעי רכב בע"מ
- ע"י עו"ד מ' מגידיש

החלטה

1. זוהי בקשת רשות ערעור על החלטתו של בית משפט השלום בירושלים בת"א 12166/08, אשר ניתנה ביום 14/1/09 על-ידי כב' השופטת אי' באום-ניקוטרה, ושבה נקבע כי הנכות שנקבעה למבקשת על-ידי המל"ל בתחום הגסטרואנטרולוגיה אינה מחייבת בהליך המתנהל בבית המשפט.

2. בשנת 1997 הגישה המבקשת לבית משפט השלום בירושלים תביעה בגין נזקי גוף שנגרמו לה בתאונת דרכים משנת 1995, תאונה שהוכרה גם תאונת עבודה על-ידי המוסד לביטוח לאומי. בית משפט קמא מינה שלושה מומחים מטעמו בתחומי האורטופדיה, הריאות והפסיכיאטריה. ביום 30/12/99, לאחר שהוגשו חוות הדעת של שלושת המומחים הנ"ל, הוגשה בקשה בהסכמה לדחיית מועד דיון שבה צוין:

1. הצדדים הסכימו כי בשלב זה תפנה המבקשת למוסד לביטוח לאומי בתביעה לגמלת נכות.
2. המבקשת תציג לפני המוסד לביטוח לאומי את חוות הדעת של המומחים הרפואיים שמונו ע"י כב' בית המשפט.
3. קביעת המל"ל תחייב לצורך חישוב הגמלאות אותן יש לנכות.
4. בהעדר החלטת המל"ל לא ניתן יהיה להעריך את נזקי המבקשת.

ביום 22/11/01 נדונה בקשה שהגישה המבקשת למינוי מומחה נוסף בתחום הנזירולוגיה. ב"כ המשיבים התנגד לבקשה וטען כי לא קיימת ראשית ראייה למינוי מומחה בתחום הנזירולוגי. הוא הוסיף וטען, כי בתחום זה כבר נקבעה נכות ע"י המל"ל וזו מחייבת בהליך דנן. בית משפט קמא (כב' השופטת ב' כהנא שדנה בשעתו בתביעה) החליטה, כי "...אכן יש קביעה על פי דין בתחום הנזירולוגי שמחייבת גם בהליך זה", ודחתה את הבקשה.

ההליכים בוועדות הרפואיות הרפואיות של המל"ל נמשכו זמן רב, ומעת לעת הגישו הצדדים לבית משפט קמא הודעות עדכון, והדיון בתובענה נדחה, עד שבסופו של דבר, ביום 22/6/04, ניתנה החלטה בדבר הפסקת התובענה.

רק בשנת 2008 נקבעו למבקשת נכויות צמיתות על-ידי הוועדה הרפואית לעררים של המלי"ל, ובכלל אלו נכות של 20% בתחום הגסטרואנטרולוגיה. או אז חודשו ההליכים בבית משפט קמא, והצדדים הגישו כתבי טענות חדשים ותחשיבי נזק. בתחשיב הנוק מטעמה הסתמכה המבקשת על הנכות שקבע המלי"ל בתחום הגסטרואנטרולוגיה. המשיבים טענו מנגד, כי קביעת המלי"ל אינה מחייבת. על רקע זה עתרה המבקשת להורות כי קביעת המלי"ל היא קביעה מחייבת על פי דין. בית משפט קמא דחה את הבקשה בהסתמכו על החלטה שניתנה ברע"א 8598/07 והבה נ' **הראל חברה לביטוח בע"מ**. הוא ציין כי חוות הדעת שהוגשו על-ידי המומחים הרפואיים הן המחייבות, כי זהו המסלול שיש לילך בו לכל אורך ניהול התיק, וכי לא ניתן ל"זגוג" בין המסלולים. על כן אין מקום לאמץ את קביעת המלי"ל בתחום הגסטרואנטרולוגיה, והמבקשת רשאית לפנות בבקשה מתאימה בעניין זה. עוד קבע כי החלטה, אשר ניתנה בשעתו על-ידי כבי השופטת כהנא לעניין מעמדה של קביעת המלי"ל בתחום הנוירולוגי, התקבלה מחמת טעות. גם בתחום זה קביעת המלי"ל אינה מחייבת ויש לאפשר למבקשת לשקול את המשך צעדיה.

על החלטה זו הגישה המבקשת את בקשת רשות הערעור שלפניי.

3. לטענת המבקשת, התנהגות הצדדים, כתבי הטענות ויתר נסיבות העניין מלמדים על הסכמה מפורשת או משתמעת של שני הצדדים לקבל עליהם את קביעת המלי"ל בתחום הגסטרואנטרולוגיה. בהקשר זה ביקשה המבקשת ללמוד מההחלטתו של כבי השופט זילברטל ברע"ע (מחוזי ירושלים) 444/08 **איילון חברה לביטוח בע"מ נ' חייט**, שבה נקבע כי הסכמת הנתבעות להמתין לקביעת המלי"ל יצרה אצל התובעת ציפייה ברורה שקביעת המוסד תחייב, וכי על כן יש לקבוע כי קביעת המלי"ל מחייבת בהליך הנדון.

4. לטענת המשיבים, מעת שהוגשה חוות הדעת הראשונה לתיק החל הליך "שמיעת הראיות" בכל התחומים וקביעות המלי"ל אינן מחייבות בכל תחום שהוא, וזאת כפי שנקבע בעניין **והבה**. ההמתנה לקבלת קביעותיו הסופיות של המלי"ל לא הייתה אלא לשם חישוב הגמלאות שיש לנכותן. באף שלב לא הסכימו המשיבים במפורש או מכללא כי קביעות המלי"ל באשר לדרגות הנכות תחייבנה אותם. ברע"ע 444/08 הנ"ל אישרו הנתבעות במפורש כי הסכימו להמתין לקביעת המלי"ל לצורך קביעת הנכות לפי סעיף 6ב לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975, מה שאין כן במקרה דנן.

5. לאחר שעיינתי בבקשה ובתשובה החלטתי לדון בבקשה כבערעור ולקבלו. להלן אפרט את נימוקיי.

6. סעיף 6ב לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים קובע עדיפות לקביעה שהתקבלה על פי דין ככל שזו התקבלה לפני שמיעת הראיות בתובענה. על פי ההלכה הפסוקה, מועד שמיעת הראיות בתובענה הוא מועד הגשת חוות הדעת של המומחה הרפואי לבית המשפט (רע"א 1619/93 **אליהו חברה לביטוח בע"מ נ' טטרו**). בפסיקת בתי-משפט השלום והמחוזי היו קיימות בעבר שתי דעות לגבי השאלה: האם הגשת חוות דעת בתחום נכות מסוים, תחשב כתחילת שמיעת הראיות בתביעה בכללותה בלא הבחנה בין תחומי הנכות השונים. על פי דעה אחת מועד תחילת שמיעת הראיות צריך להיבחן בנפרד ביחס לכל אחד מתחומי הנכות. על פי דעה שנייה די בהגשת חוות דעת בתחום מסוים על מנת לגבש את מועד תחילת שמיעת הראיות ביחס לכל תחומי הנכות, ועל כן קביעת דרגת נכות על פי דין שתיעשה לאחר מכן, גם אם בתחום נכות שונה, לא תחייב (לסקירת הגישות השונות ראו ברע"ע 444/08 הנ"ל). בהחלטה בבקשת רשות ערעור, שניתנה ביום 5/12/07 על-ידי כבי המשנה לנשיאה השופט ריבלין בעניין **והבה הנ"ל**, אומצה העמדה השנייה.

7. להשלמת התמונה יש לציין, כי הצדדים רשאים להתנות על ההסדר שבסעיף 6ב לחוק הפיצויים או על קביעותיו של עניין **והבה**, היינו, מותר להם להעדיף דרך זו או אחרת שלפיה יוכח מצבו הרפואי של הנפגע, ובית המשפט יכבד את הסכמתם (פס"ד **טטרו הנ"ל**; ע"א 415/87 **מדינת ישראל נ' הפול חברות הביטוח הישראליות בע"מ**).

8. בענייננו, בחינת מכלול הנתונים מלמדת, כי הצדדים הסכימו לקבל על עצמם את קביעות המלי"ל

באותם תחומים שלגביהם לא הוגשו חוות דעת. כמה נימוקים חברו והביאוני למסקנה זו ולהלן אמנה אותם אחד לאחד:

א. לאחר הגשת שלושת חוות הדעת של המומחים שמינה בית המשפט הסכימו הצדדים, כי המבקשת תפנה למימוש זכויותיה במל"ל. אמנם בסעיף 3 לבקשה המוסכמת מיום 30/12/99 מצוין, כי פנייה זו נעשתה על מנת לדעת מהו סכום הגמלאות שישתלמו למבקשת ושיש לנכותו מהפיצוי. אלא שסעיף 4 לבקשה, שבו נאמר כי "בהעדר החלטת המל"ל לא ניתן יהיה להעריך את נזקי המבקשת", רחב דיו כדי לתמוך בעמדה, שלפיה הצדדים גמרו אומר להמתין להחלטת המל"ל על מנת שתחייבם באותם תחומים שבהם לא נתנו חוות דעת. כזכור, באותה העת הייתה הפסיקה לא אחידה והייתה קיימת גישה, שלפיה יש להתייחס בנפרד לכל תחום נכות בכל הנוגע למועד תחילת שמיעת הראיות. הסכמה להמתין לקביעות המל"ל בתחומים שבהם לא מונו מומחים, על מנת שאלו תחייבנה את הצדדים גם בבית המשפט, הלמה היטב גישה זו. מצד שני נראה, כי נוכח קיומה של הגישה הנוגדת ונוכח הספק מהו המצב המשפטי לאשורו, בהסכמה להמתין לקביעת המל"ל יש כדי לבטא הסכמה לאמץ את אותה קביעה (והשוו לדברי השופט זילברטל בבר"ע 444/08 הנ"ל, בפסקה 7).

ב. המסקנה כי הצדדים הסכימו להמתין לקביעת המל"ל על מנת לאמצה מקבלת משנה תוקף נוכח אופן התנהלותם של הצדדים בפועל: אין מחלוקת, כי במשך שנים ידעו הצדדים שלא מונה מומחה בתחום הגסטרואנטרולוגיה, מצד אחד, וכי ההליכים במל"ל מתנהלים גם באשר לפגיעותיה של המבקשת בתחום זה, מצד שני. והנה, המבקשת נמנעה מלבקש למנות מומחה בתחום הגסטרואנטרולוגיה, וכאשר קביעת המל"ל בוששה לבוא אף הפסיקה את תביעתה. ההמתנה במשך שנים כה רבות לקביעותיו הסופיות של המל"ל מתיישבת יפה עם הסכמה, שלפיה עם קבלתן תחייבנה הקביעות את הצדדים מבלי שימונו מומחים מטעם בית המשפט. היא מתיישבת פחות עם הסכמה להשתמש בקביעות המל"ל רק לצורך ניכויין של הגמלאות, שהרי הדעת נותנת שבמקרה כזה היו שני הצדדים מקדמים את הערכת נזקיה של המבקשת ופועלים למיצוי של ההליך המשפטי, תוך הסכמה שסכום הפיצויים שיקבע או חלק ממנו יוקפא עד לסיום ההליכים במל"ל.

ג. חיזוק לכך שזו הייתה כוונתם של הצדדים למצער למן שנת 2001 נמצא בדיון שהתקיים בבית משפט קמא ביום 2/11/01 ובאופן שבו התנהלו הצדדים אחריו. כזכור, באותו מועד נדונה בקשתה של המבקשת למינוי נוירולוג. אכן, צודק ב"כ המשיבים בציינו, כי הגשתה של בקשה זו אינה עולה לכאורה בקנה אחד עם ההסכמה שלה טוענת המבקשת. אלא שעיון בפרוטוקול הדיון מאותו מועד מעלה, כי מי שנזעק להורות למבקשת את דרך הישר היה ב"כ המשיבים אשר טען, כי "נקבעה דרגת נכות על פי הדין בעניין הנוירולוגי וזו מחייבת בהלך דנ"י". יוטעם, כי דיון זה התקיים מספר שנים לאחר שכבר הוגשו לתיק בית המשפט שלוש חוות דעת מומחים בתחומים אחרים, היינו, שמיעת הראיות כבר החלה, ועל כן לכאורה קביעת המל"ל בתחום הנוירולוגי לא אמורה הייתה לחייב. אף על פי כן טען ב"כ המשיבים כי הנה מחייבת, ובית משפט קמא קיבל את עמדתו. והנה, המבקשת השלימה עם החלטה זו, נמנעה במשך כל השנים מלעתור למינויו של גסטרואנטרולוג, והצדדים המשיכו לבקש מעת לעת בהסכמה את דחיית הדיון בתיק, וזאת עד לחידושם של ההליכים כשבע שנים לאחר מכן. מהלך עניינים זה אומר דרשני. יש בו כדי ללמד בבירור על הסכמת הצדדים לקבל על עצמם גם את הקביעה שעתיד היה המל"ל לקבל בתחום הגסטרואנטרולוגיה.

ד. ראיה נוספת לכך שזו אכן הייתה הסכמת הצדדים נמצאת בכתבי הטענות שהגישו המשיבים לכל אורכו של ההליך. בכתב התביעה המקורי (משנת 1997) ובבקשתה המקורית למינוי מומחים עתרה המבקשת, בין היתר, למינוי מומחה בגסטרואנטרולוגיה. המשיבים טענו מנגד, כי "יש להמתין עד שתיקבע נכותה הצמיתה של התובעת על ידי ועדות רפואיות של המוסד לביטוח לאומי", וכי קביעות המל"ל תחייבנה אף אם ימונה מומחה, ובלבד שתינתנה לפני שהמומחה יתן

את חוות דעתו.

זאת ועוד אחרת: עם חידושם של ההליכים בשנת 2008 (במסגרת ת.א 12166/08) פירטה המבקשת בכתב התביעה החדש שהגישה הן את הנכויות שנקבעו לה במל"ל הן את הנכויות שנקבעו לה על-ידי המומחים שמונו בבית המשפט. בכתב הגנתם התייחסו המשיבים לפירוט הנכויות שנקבעו במל"ל וטענו, בין היתר:

קביעת הועדה הרפואית למל"ל הנה מופרזת והנתבעים שומרים על זכותם להגיש בקשה להבאת ראיות לסתור את קביעות המל"ל.

מדובר בטענות נגד קביעות המל"ל לגופן, דבר המלמד על הסכמה לקבילותן, תוך ניסיון להדפן לגופו של עניין. זוהי, למעשה, הודאה פורמאלית של המשיבים המחייבת אותם לכל דבר ועניין.

ה. המסקנה כי קביעת המל"ל בתחום הגסטרואנטרולוגיה מחייבת, מתבקשת גם משיקולי צדק והגינות (והשוו לברי"ע 444/08 הנ"ל, בפסקה 7). אילו ידעה המבקשת שהמשיבים ינסו להתנער מקביעה זו, לא הייתה מסכימה לעיכוב כה ממושך בבירור התובענה בהמתנה להחלטת המל"ל. מצד שני, המשיבים הפיקו מקביעות המל"ל ערך, שהרי הם התנגדו למינוי נוירולוג אף שבעת הדיון בבקשה כבר הוגשו לתיק בית המשפט חוות דעת בתחומים אחרים, ועמדתם התקבלה מחמת הנימוק שעליו הם מבקשים לחלוק עתה.

9. לאור כוחם המצטבר של השיקולים שמניתי מן הדין לקבוע, כי הצדדים הסכימו לקבל על עצמם אף את קביעת המל"ל בתחום הגסטרואנטרולוגיה.

התוצאה היא שהערעור מתקבל והחלטתו של בית משפט קמא מבוטלת. דרגות הנכות שנקבעו למבקשת במל"ל בתחום הגסטרואנטרולוגיה ובתחום הנוירולוגיה יחייבו גם בבית המשפט.

המשיבים ישאו בהוצאות המבקשת בסך 7,500 ש"ח ומע"מ. הפיקדון יוחזר למבקשת באמצעות בא כוחה.

המזכירות תמציא העתקים לב"כ הצדדים.

ניתנה היום י"ב באייר תשס"ט (6 במאי 2009) בהעדר הצדדים.

יצחק ענבר, שופט